

MODELLEERIJA IV

Eriala spetsialiseerumisel:

- **nahk- ja karusnahktoodete modelleerija**

EESSÕNA

See kutsestandard on neljanda kvalifikatsioonitaseme modelleerija oskustele, teadmistele ja isikuomadustele esitatavate nõuete kogum, mis on kokku lepitud asjaomaste institutsioonide poolt.

Kutsestandardi kavandi koostas Kergetööstuse Kutsenõukogu juurde moodustatud rõivatootmise töörühm koosseisus:

Mare-Ann Perkmann	AS Klementi
Kaja Piirla	AS Linette
Merike Piirsalu	AS Sangar
Helle Raidvee	EeAS Ilves-Extra
Sirje Riimaa	AS Baltika
Ülle Nõmmiste	Madli Moe- ja Õmbluse OÜ
Ada Traumann	Zik-Zak OÜ
Heli Olde	Tallinna Kergetööstustehnikum
Reet Kallo	Tallinna Tööstushariduskeskus
Inna Soonurm	Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus

Ajavahemikus 10. aprill – 3. mai 2000 viidi läbi kutsestandardi kavandi arvamusküsitlus Eesti erinevates piirkondades moodustatud töörühmades, millede koosseisu kuulusid 44 ettevõtte ja 5 kutseõppeasutuse esindajad.

Modelleerija IV kutsestandardi lõppredaktsiooni koostamisel on eeltoodud töörühm arvestanud kutsestandardi kavandi kohta arvamusküsitlusel tehtud ettepanekuid ja märkusi.

See kutsestandard on koostatud esmakordselt.

Kutsestandardi koostamisel on arvestatud Suurbritannia NVQ-de (National Vocational Qualifications – rahvuslikud kutsekvalifikatsioonid) kutseoskusnõuetega, CEDEFOP'i (European Centre for the Development of Vocational Training – Euroopa Kutsehariduse Arenduskeskus) poolt koostatud Euroopa Liidu liikmesriikide kutseoskusnõuete võrdleva analüüsiga ja Soome kutsekvalifikatsiooninõuetega (näyttötutkintojen kuvaukset).

Modelleerija IV kutsestandard on kinnitatud 6. juunil 2000 Kergetööstuse Kutsenõukogu otsusega nr. 2.

Kutsestandard on registreeritud kantud ...

1 KASUTUSALA

- 1) töötajate kvalifikatsiooninõuete määratlemine
- 2) õppekavade, koolitusprogrammide väljatöötamine
- 3) eksaminõuete väljatöötamine, kutsequalifikatsiooni tõendamine ja hindamine
- 4) aluse andmine rahvusvaheliste kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide võrdlemiseks

2 KUTSEKVALIFIKATSIOONISÜSTEEMI TERMINID

Kutsestandard – kokkulepitud nõuete kogum kutse või eriala konkreetsel tasemel vajalikest oskustest, teadmistest ja isikuomadustest.

Kutsequalifikatsioonitasemed

Algtase – kutsealaste teadmiste ja oskuste nõue puudub; tööülesanded rutiinsed, ettekirjutatud; tööülesanne juhib töötajat; vastutus kaudne.

I tase – kutsealased teadmised ja oskused on omandatud kas läbi koolituse või pidevalt töötades; töö kellegi juhendamisel; toimetulek piiritletud tööülesannetega; vastutus oma tööülesannete ulatuses.

II tase – kutsealastele teadmiste ja oskustele lisandub vilumus; toimetulek erisuguste tööülesannetega; koostöövõime meeskonnas; vastutus tööülesannete täitmise eest.

III tase – kutsealane meisterlikkus; kutsealaste teadmiste ja oskuste edasiõpetamine; toimetulek keerukate ja vahelduvate tööülesannetega; valmisolek vastutuseks ressursside jagamise ja teiste töö eest.

IV tase – kutsealastele teadmiste ja oskustele lisanduvad juhtimisalased teadmised, oskused ja hoiakud; toimetulek paljude keerukate ja vahelduvate tööülesannetega muutuvates olukordades; vastutus ressursside jagamise ja teiste töö eest.

V tase – majandustegevuse valdkonna teoreetiliste aluste tundmine; toimetulek mitmekesiste menetlusviiside valdamist eeldavate tööülesannetega muutuvates ja ootamatutes olukordades; suur iseseisvus, vastutus analüüsimise, diagnoosimise ning otsuste tegemise ja nende elluviimise eest.

Kutseoskused

Üldoskused ja -teadmised – majandustegevuse valdkonnast lähtuvad nõuded üldistele teadmiste ja oskustele.

Põhioskused ja -teadmised – kutsespetsiifilised nõuded teadmiste ja oskustele.

Erioskused ja -teadmised – kutsespetsiifilised nõuded teadmiste ja oskustele, mis on seotud spetsialiseerumisega.

Lisaoskused ja -teadmised – soovituslikud teadmised ja oskused, mis toetavad ja laiendavad kutseoskusi.

Isikuomadused ja võimed – nõuded kutsealal töötamiseks eeldatavatele isikuomadustele ja võimetele.

3 STATISTILISED TÄHISED

Eesti Majanduse Tegevusalade Klassifikaatori¹ järgi kuulub modelleerija rõivatootmise valdkonda, kood 18.

---

¹ Statistical classification of economics activities in the European Community (NACE) eestindatud versioon

Ametite Klassifikaatori² järgi kuulub modelleerija oskus- ja käsitööliste pearühma, tekstiil-, nahk- ja jms toodete lekaalitegijate ja juurdelõikajate allrühma, kood 7435.

Kutsestandardi tähis fikseeritakse pärast kutsestandardite registri pidamise põhimääruse jõustumist.

4 KUTSENIMETUS JA KUTSEKVALIFIKATSIOONI TASE

Eesti keeles:	Modelleerija IV Eriala spetsialiseerumisel: <ul style="list-style-type: none"> ▪ nahk- ja karusnahktoodete modelleerija
Inglise keeles:	Patternmaker IV Speciality: <ul style="list-style-type: none"> ▪ leather and fur products patternmaker
Vene keeles:	Конструктор-модельер IV Профессия специализаций: <ul style="list-style-type: none"> ▪ конструктор-модельер кожаных и меховых изделий

5 KUTSEKIRJELDUS

Modelleerija valmistab vastavalt moejoonisele lõiked, mille järgi ta lõikab ja õmbleb toote või kontrollib ja koordineerib selle valmistamist. Ta töötab välja mudelikirjelduse ning valmistab lõiked ja lekaalid vastavalt tüüp mõtude tabelile või kliendi mõtudele. Lõigete valmistamisel peab ta oskama arvestada materjalide omaduste, töötlemistehnoloogia ja seadmete võimalustega.

Modelleerija tunneb toote valmistamise protsessi tervikuna, valdab õmblemise erinevaid tehnikaid ning oskab kasutada töövahendeid, seadmeid ja masinaid.

Modelleerija võib töötada rõiva- ja nahatööstuse ettevõttes.

Modelleerija töö eeldab vastutustunnet, isiklikku initsiatiivi ning oskust töötada meeskonnas. Töös on oluline sõrmede osavus, kiirus, täpsus ja loomupärane võime näha valmistoodet inimfiguuril.

Modelleerija töös on oluline huvi materjalide ja moetrendide vastu, vormi-, stiili- ja värvitaju ning loovus.

Klientide teenindamine eeldab suhtlemisvalmidust, viisakat ja taktitundelist käitumist ning probleemide lahendamise oskust.

Modelleerija töökeskkonnas esinev tekstiiltolm ja karusnahad võivad tundlikel inimestel tekitada allergiat.

Modelleerija IV kvalifikatsiooni taotlemisel on soovitatav haridustase kutsekõrgharidus või keskharidus ja kutsealane koolitus ning nõutav vähemalt üheaastane töökogemus rätsepana.

Spetsialiseerumisel võib modelleerija IV saada nahk- ja karusnahktoodete modelleerija eriala, omandades vastavad erioskused.

See kutsestandard on aluseks keskhariduse järgse kutsekõrghariduse õppekava koostamisele.

---

² International Standard Classification of Occupations (ISCO-88) eestindatud versioon

6 KUTSEOSKUSNÕUDED

6.1 Üldoskused ja -teadmised

- 6.1.1 Majandus – kesktase (vt lisa A)
- 6.1.2 Õigusaktid – kesktase (vt lisa A)
  - 1) majandusvaldkonna ja kutsealaga seonduvad õigusaktid
  - 2) tööõigus
- 6.1.3 Töökeskkonna ohutus – kesktase (vt lisa A)
  - 1) tervishoid ja ergonoomika
  - 2) tuleohutus
  - 3) elektriõhutus
  - 4) masinate ja seadmete ohutus
  - 5) tööõnnetused ja esmaabi
  - 6) tegutsemise ohuolukordades
  - 7) jäätmekäitlus
- 6.1.4 Suhtlemine – kõrgtase (vt lisa A)
  - 1) suhtlemistehnikate valdamine
  - 2) konfliktidega toimetulek
- 6.1.5 Organisatsioonikäitumine – kesktase (vt lisa A)
- 6.1.6 Arvuti kasutamine – AO1, AO2, AO3, AO4, AO6, AO7 (vt lisa B)
- 6.1.7 Eesti keel – kesktase (vt lisa C)
- 6.1.8 Üks võõrkeel – kesktase (vt lisa C)

6.2 Põhioskused ja -teadmised

- 6.2.1 Kergetööstuse, sh rõivatootmise ajalugu ning arengusuunad, tootmise liigid ja organisatsiooni struktuur – kesktase (vt lisa A)
- 6.2.2 Rõivaste ajalugu
- 6.2.3 Kutsealane terminoloogia
- 6.2.4 Materjalide liigid ja omadused
- 6.2.5 Materjalide kasutamine ja töötlemine
- 6.2.6 Toote liigid
- 6.2.7 Töövahendid, seadmed ja masinad (vt lisa D)
  - 1) ehitus ja tööpõhimõtted
  - 2) niidistamine ja reguleerimine
  - 3) hooldamine
- 6.2.8 Õmblustehnoloogia
  - 1) tehnoloogilise dokumentatsiooni koostamine, lugemine ja leppemärkide tundmine
  - 2) õmbluste ja pistete liigid
  - 3) õmblustarvikud
  - 4) toote töötlemise tehnoloogiline järjestus
  - 5) kuumniiske töötlemine
  - 6) toote detailide kokku õmblemine valmistooteks ratsionaalsete töövõtetega
  - 7) meeste, naiste ja laste toodete tehnoloogia ja töötlemise erinevused
  - 8) õige tehnoloogia valimine
  - 9) töötlemisviiside analüüsimine ja kirjeldamine
- 6.2.9 Toote disainimine
- 6.2.10 Toote sobivus kliendi olemusega
- 6.2.11 Aksessuaarid
- 6.2.12 Rõivakollektsioonid – algtase (vt lisa A)

- 6.2.13 Tehniline modelleerimine – kõrgtase (vt lisa A)
  - 1) figuuri proportsioonid, tüübid ja mõõtude tabelid
  - 2) mõõtude võtmine figuurilt
  - 3) lõigete valmistamine käsitsi ja arvutil
  - 4) lõigete suurendamine ning vähendamine käsitsi ja arvutil
  - 5) lõigete valmistamise erinevad meetodid
  - 6) lekaalide valmistamine
- 6.2.14 Juurdelõikamine – kõrgtase (vt lisa A)
  - 1) paigutuste tegemine käsitsi ja arvutil
  - 2) ladestamise viisid
  - 3) juurdelõigatud detailide ettevalmistamine õmblemiseks
- 6.2.15 Toote proovide tegemine
  - 1) lõike vigade (konstruktsiooniliste, lõiketehniliste) äratundmine ning kõrvaldamine
  - 2) istuvusvigade kõrvaldamine
- 6.2.16 Kvaliteedikontrolli meetodid
- 6.2.17 Klienditeenindus – kõrgtase (vt lisa A)
  - 1) teeninduskultuuri alused
  - 2) erivajadusega klientide teenindamine
  - 3) klientide nõustamine
  - 4) kiituste ja kaebuste käsitlemine
- 6.2.18 Töökorraldus
  - 1) töö normeerimise alused
  - 2) oma töö säästlik korraldamine vastavalt ratsionaalsetele töövõtetele
  - 3) oma töökoha, seadmete ja abivahendite tööks ettevalmistamine ja korras hoidmine
- 6.2.19 Laomajandus – algtase (vt lisa A)

6.3 Erioskused ja -teadmised

- 6.3.1 Nahk- ja karusnahktoodete modelleerija
  - 1) nahkade ja karusnahkade liigid ning omadused
  - 2) nahk- ja karusnahktoodete modelleerimine

6.4 Lisaoskused ja -teadmised

- 6.4.1 Rõivakollektsioonid – kesktase (vt lisa A)

6.5 Isikuomadused ja võimed

- 6.5.1 Ruumiline kujutlusvõime
- 6.5.2 Kontsentreerumisvõime
- 6.5.3 Loogiline mõtlemine
- 6.5.4 Analüüsivõime
- 6.5.5 Väljendusoskus
- 6.5.6 Matemaatiline võimekus
- 6.5.7 Kohanemisvõime (pinge- ja stressitaluvus)
- 6.5.8 Teenindusvalmidus
- 6.5.9 Koostöövalmidus
- 6.5.10 Vastutusvõime (usaldatavus, kohusetunne, enesedistsipliin)
- 6.5.11 Otsustusvõime
- 6.5.12 Loovus
- 6.5.13 Hoolikus ja täpsus

- 6.5.14 Õpivalmidus
- 6.5.15 Iseseisvus
- 6.5.16 Kannatlikkus, püsivus

7 KEHTIVUSAEG

Kutsestandard kehtib 4 aastat. Vastavalt vajadusele võib standardit muuta enne standardi kehtivusaja lõppu.

8 KINNITAJA

Modelleerija IV kutsestandardi on kinnitanud Kergetööstuse Kutsenõukogu koosseisus:

Ardo Kamratov	Eesti Rõiva- ja Tekstiililiit, Tallinna Tehnikaülikool
Kadri Rattasepp	AS Kreenholmi Valdus
Heiki Madisson	OÜ Väk
Maie Vader	Eesti Rõiva- ja Tekstiililiit
Sirje Riimaa	AS Baltika
Tiina Verner	Baltex 2000
Lehti Dressel	Eesti Kergetööstustöötajate Ametiühingute Liit
Malle Kindel	Sotsiaalministeerium
Reet Neudorf	Haridusministeerium
Oleg Epner	Majandusministeerium
Tiia Tali	Eesti Kaubandus-Tööstuskoda

KONKREETSETE TEADMISTE JA OSKUSTE TASEMETE KIRJELDUSED

Algtase – mõistete, faktide ja põhimõtete teadmine; põhiliste praktiliste oskuste kasutamine.

Kesktase – mõistete ja faktide tõlgendamine ja võrdlus, seoste loomine; suure hulga hästi omandatud praktiliste oskuste kasutamine.

Kõrgtase – seostatud faktide alusel analüüsimine, prognoosimine, järeldamine, üldistamine, hindamine; sügava spetsialiseerumisega oskuste kasutamine tegevusvaldkonna ulatuses.

ARVUTI KASUTAMISE OSKUS ELEMENTAARSEL TASEMEL

Arvutikasutaja oskustunnistus – AO (ECDL – European Computer Driving Licence) on Euroopas välja töötatud infoühiskonna tundmise ja arvutikasutuse kvalifikatsioonistandard, mis katab laiatarbe rakendustarkvara praktiliste baasoskuste taseme. (AO tunnistuse omamine ei ole kutsekvalifikatsiooni taotlemisel kohustuslik.)
7 moodulit:

- AO1 – Infotehnoloogia ja ühiskond
- AO2 – Arvuti kasutamine ja failihaldussüsteemid
- AO3 – Tekstitöötlus
- AO4 – Tabelitöötlus
- AO5 – Andmebaasid
- AO6 – Arvutigraafika
- AO7 – Interneti kasutamine

AO1 INFOTEHNOLOOGIA JA ÜHISKOND

1. Infotehnoloogia kasutamine
2. Eesti ja infotehnoloogia

AO2 ARVUTI KASUTAMINE JA FAILIHALDUSSÜSTEEMID

1. Põhimõisted ja terminid
2. Arvuti kasutamine
3. Failid ja kaustad

AO3 TEKSTITÖÖTLUS

1. Tekstitoimetid, nende formaadid ning üldised tekstiformaadid (*.txt, *.rft)
2. Töö olemasoleva dokumendiga
3. Uue dokumendi loomine
4. Teksti ümberpaigutamine ja korrigeerimine dokumendis
5. Teksti välimuse muutmine
6. Lehekülje kujundus
7. Töö tabelitega
8. Seosed teiste dokumentide ja programmidega
9. Teksti keele määramine ja õigekeele kontroll
10. Dokumendi trükkimine

AO4 TABELTÖÖTLUS

1. Töö olemasoleva tabeliga
2. Uue tabeli loomine
3. Tabeli kujundamine
4. Andmete sorteerimine (ühe ja mitme tunnuse järgi)
5. Arvutused tabelis
6. Diagrammi loomine
7. Diagrammi parameetrite muutmine
8. Dokumendi päise ja jaluse loomine
9. Tabeli trükkimine

AO5 ANDMEBAASID

1. Olemasoleva andmebaasi kasutamine
2. Uue andmebaasi loomine
3. Pääringu koostamine
4. Aruannete koostamine (programmitarga e. nõustaja (Wizard) abil)
5. Andmetabel tekstitoimetis ja tema kasutamise võimalused
6. Andmete (tabeli, pääringu tulemuse, aruande) eksportimine tekstifailiks (.txt, .rtf, .doc jm)

AO6 ARVUTIGRAAFIKA

1. Esitluse loomine
2. Kujundamine ja joonistamine

AO7 INTERNETI KASUTAMINE

1. Elektronkiri
2. WWW
3. Uudisgrupid
4. Listid
5. FTP

KEELTE OSKUSTASEMETE KIRJELDUSED

Alljärgnevides nõuetes on lähtunud Eesti Vabariigi keeleseaduses kasutatavatest riigikeele oskuskategoriatest, laiendades samad nõuded võõrkeelele.

Algtase – keele piiratud suuline ja elementaarne kirjalik oskus. Isik tuleb toime tuttavates keelekasutusolukordades, saab aru selgest kõnest igapäevaelu puudutavatel teemadel, mõistab üldjoontes lihtsama teksti sisu ning oskab täita lihtsaid tüüpdokumente ja kirjutada lühikesi tarbetekste;

Kesktase – keele suuline ja piiratud kirjalik oskus. Isik tuleb toime mitmekesistes keelekasutusolukordades, saab aru normaalse tempoga kõnest, mõistab raskusteta igapäevaelu kajastavate tekstide sisu, suudab kirjutada oma tegevusvaldkonda puudutavaid tekste;

Kõrgtase – keele suuline ja kirjalik oskus. Isik väljendab ennast vabalt, sõltumata keelekasutusolukorrast, saab aru ka kiire tempoga kõnest, mõistab raskusteta keerulisemate tekstide sisu, suudab kirjutada stiililt ja funktsioonilt erinevaid tekste.

TÖÖVAHENDID, SEADMED JA MASINAD

1. Osata kasutada
  - 1.1 Süstikpistemasin
  - 1.2 Ahelpistemasinad:
    - 1) salapistemasin
    - 2) äärestusmasin
    - 3) ühendus-äärestusmasin
    - 4) kattepistemasin
  - 1.3 Nööpaugumasin
  - 1.4 Nööbikinnitusmasin
  - 1.5 Riilimasin
  - 1.6 Kuum-niiske töötlemise seadmed:
    - 1) triikraud
    - 2) pressid
    - 3) mannekeenid
  - 1.7 Abitöövahendid:
    - 1) käärid
    - 2) eripresstallad
    - 3) palistajad
    - 4) kantimisseadmed
    - 5) piirdejoonlauad
    - 6) šabloonid
  - 1.8 Tikkimisseadmed
  - 1.9 Erinevate õmblustarvikute (trukid, needid, öösid, haagid jms) kinnitamise seadmed
2. Teada
  - 2.1 Õmbluste automaadid
  - 2.2 Taskuautomaadid
  - 2.3 Ladestusseadmed
  - 2.4 Lõikusseadmed
  - 2.5 Dubleerimisseadmed
  - 2.6 Teipimisseadmed
3. Nahk- ja karusnahktoodete modelleerijaks spetsialiseerumisel teada ja osata kasutada
  - 3.1 Naha ja karusnaha õmblemise masinad
  - 3.2 Naha ja karusnaha töötlemise vahendid